



มาตรการทางกฎหมายการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์
บนเฟซบุ๊ก: การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทย
ในการป้องกันการคุกคามทางเพศ*

LEGAL MEASURES FOR USING STATE POWER TO PREVENT AND CONTROL ONLINE
MEDIA IN THE CASE OF ONLINE MEDIA ON FACEBOOK: A STUDY OF PRINCIPLES,
CONCEPTS, THEORIES, AND LEGAL ISSUES IN THAILAND REGARDING
THE PREVENTION OF SEXUAL HARASSMENT

น้ำทิพย์ สมทอง^{1*}, ปุญญาดา จงละเอียต¹, ธาณี วรภัทร์², จรรย์ ศรีสุข¹, พระครูนิติธรรมบัณฑิต (สุริยา คงคาไหว)¹
Numthip Somthong^{1*}, Punyada Chongla-iad¹, Thanee Voraputr², Jaran Sresuk¹, Phrakru Nitithambundit (Suriya Kongkawai)¹

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

²Faculty of Law, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: namtip8249@gmail.com

*Tel: 091-919-8249

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์บนเฟซบุ๊ก โดยเฉพาะกรณีการคุกคามทางเพศบนสื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมาย ทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ แนวคิดพื้นที่สาธารณะ และแนวคิดการกำกับดูแลดิจิทัล ควบคู่กับการวิเคราะห์ตัวบทกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผลการวิจัยพบว่า รัฐมีหน้าที่คุ้มครองประชาชนและประโยชน์สาธารณะ แต่การใช้อำนาจต้องอยู่ภายใต้หลักนิติรัฐ สิทธิมนุษยชน และหลักความจำเป็น ความเหมาะสม และความได้สัดส่วน ขณะที่กฎหมายไทยยังมีช่องว่างในการรับมือการคุกคามทางเพศบนเฟซบุ๊ก โดยนิยามและฐานความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศออนไลน์ยังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมดิจิทัลบางรูปแบบ เช่น การเผยแพร่ภาพหรือคลิปทางเพศโดยไม่ได้รับความยินยอม (Revenge Porn) และการสะกดรอยติดตามทางออนไลน์ (Cyberstalking) ทำให้ต้องอาศัยการปรับใช้กฎหมายหลายฉบับซึ่งยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของโลกดิจิทัล อีกทั้งยังขาดมาตรการที่สามารถระงับความเสียหายได้อย่างรวดเร็ว และมีข้อจำกัดในการบังคับใช้กับแพลตฟอร์มข้ามพรมแดน ดังนั้นการพัฒนากฎหมายและกลไกกำกับดูแลสื่อออนไลน์ควรมุ่งสร้างดุลยภาพระหว่างการคุ้มครองประชาชนกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยเน้นหลักความได้สัดส่วน ความโปร่งใส การตรวจสอบถ่วงดุล และการกำกับดูแลร่วมกันมากกว่าการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐเพียงฝ่ายเดียว

คำสำคัญ: การคุกคามทางเพศ, สื่อออนไลน์, เฟซบุ๊ก, อำนาจอธิปไตย, กฎหมายคอมพิวเตอร์

Abstract

This research aims to analyze the principles, concepts, theories, as well as problems and obstacles to laws related to the state's use of power in preventing and controlling online media, particularly Facebook, in the case of online sexual harassment in Thailand. The research employs a qualitative methodology through document research, examining legal theories, computer-mediated communication theory, the concept of public space, and digital governance, coupled with an analysis of relevant Thai laws, including the Computer Crime Act B.E. 2550 (2007) and its amendments, the Penal Code, and the Civil and Commercial Code. The findings indicate that the state has a duty to protect citizens and the public interest, but the exercise of power must adhere to the principles of the rule of law, human rights, necessity, appropriateness, and proportionality. Furthermore, Thai law has gaps in addressing online sexual harassment on Facebook. The definition and offenses of online sexual harassment do not adequately cover certain digital behaviors, such as the dissemination of sexually explicit images or videos without consent (revenge pornography) and online stalking (cyberstalking). This necessitates the application of multiple laws, which are not always consistent with the characteristics of the digital world, and lacks measures to quickly mitigate damage. Furthermore, there are limitations in enforcing these regulations on cross-border platforms. Therefore, the development of laws and regulatory mechanisms for online media should focus on balancing the protection of citizens with the protection of rights and freedoms, emphasizing proportionality, transparency, checks and balances, and collaborative regulation, rather than centralizing power in the sole concentration of the state.

Keywords: Sexual Harassment, Online Media, Facebook, State Power, Computer Crime Law

บทนำ

ในยุคสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น หรือแม้กระทั่งการสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย เนื่องจากมีลักษณะเป็นแพลตฟอร์มที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถสร้างเนื้อหาและเผยแพร่ข้อมูลไปยังสาธารณะได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ผลการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี.ศ. 2568 พบว่าประชาชนไทยมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกภูมิภาค และทุกช่วงวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี ซึ่งมีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด ร้อยละ 99.2 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2569) อย่างไรก็ตาม แม้สื่อสังคมออนไลน์จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล แต่ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและกฎหมายในรูปแบบใหม่ควบคู่กันไปด้วย โดยเฉพาะปัญหาการกระทำความผิดบนสื่อออนไลน์ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการกระทำความผิดในโลกออฟไลน์ กล่าวคือมีความรวดเร็วในการแพร่กระจายข้อมูล มีลักษณะไร้พรมแดน และในหลายกรณีไม่สามารถระบุตัวตนของผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน หนึ่งในปัญหาที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างชัดเจนที่สุด คือ การถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ หรือ Cyber Sexual Harassment ซึ่งเกิดขึ้นได้กับผู้คนทุกเพศทุกวัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ



Cyber sexual harassment (CSH) ครอบคลุมพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งกระทำผ่านสื่อดิจิทัล โดยมีความหมายและขอบเขตที่หลากหลายในงานวิจัย มีงานวิจัยนิยาม CSH ว่าเป็นการส่งภาพหรือข้อความที่มีลักษณะก้าวร้าวหรือคุกคามทางเพศผ่านสื่อดิจิทัล (Reed, E. et al., 2020) บางนิยามระบุว่าเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำการรบกวนทางเพศ สื่อสาร หรือโต้ตอบกับบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับเชิญ (Sethi, D. & Ghatak, S., 2018) ลักษณะสำคัญที่กำหนดนิยาม คือ การขาดความยินยอมของผู้เสียหาย โดยพฤติกรรมต้องถูกมองว่าไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมนี้มีลักษณะที่เป็นการล่วงละเมิด ทำให้เกิดความรู้สึกถูกคุกคาม ข่มขู่ หรือคุกคาม (Angela, F. et al., 2024) การคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์มิได้เพียงแต่ทำลายความเชื่อมั่นของผู้ที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น หากแต่ยังส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรบกวนอย่างรุนแรง จนบางครั้งผู้ถูกรบกวนไม่สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติดังที่เคยเป็น และผลกระทบดังกล่าวยังอาจลุกลามไปถึงครอบครัวของผู้ถูกรบกวนด้วย เพื่อให้เห็นภาพความรุนแรงของปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่เคยเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย กล่าวคือ เคยปรากฏคำพิพากษาของศาลในกรณีคู่รักที่เคยบันทึกภาพขณะมีเพศสัมพันธ์กันไว้ในระหว่างคบหา แต่เมื่อความสัมพันธ์สิ้นสุดลง ฝ่ายชายกลับนำภาพดังกล่าวไปเผยแพร่ทางระบบคอมพิวเตอร์ ด้วยแรงจูงใจจากความหึงหวง (MGR Online, 2555) และลักษณะทำนองเดียวกันนี้ยังปรากฏซ้ำในปัจจุบัน ดังเช่นกรณีที่มีบุคคลนำภาพโป๊ไฟล์เฟซบุ๊กของเยาวชนหญิงในจังหวัดอุทัยธานีไปตัดต่อและเผยแพร่ในลักษณะชักชวนขายบริการทางเพศ โดยมีผู้ตกเป็นเหยื่อลักษณะเดียวกันมากกว่าสามสิบรายก่อนจะเข้าแจ้งความดำเนินคดี (บ้านเมือง, 2567) แม้ในทางกฎหมายของประเทศไทยจะสามารถนำข้อมูลหลักฐานเข้าร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีได้ แต่ปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดฐานความผิดและบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานคุกคามทางเพศบนสื่อสังคมออนไลน์ไว้เป็นการเฉพาะ การดำเนินคดีจึงต้องอาศัยการตีความจากบทบัญญัติทั่วไป เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 (4) และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 ซึ่งกำหนดโทษปรับในอัตราต่ำและไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่ผู้ถูกรบกวนได้รับ ขณะเดียวกันแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเกี่ยวกับความผิดทางเพศเองก็ยังมีขอบเขตจำกัด เช่น การจำกัดความหมายของคำว่า กระทำชำเรา ไว้อย่างแคบ ซึ่งไม่ครอบคลุมพฤติการณ์การคุกคามทางเพศในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ไซเบอร์ ความสำคัญของปัญหานี้จึงมิได้จำกัดอยู่เพียงมิติของปัจเจกบุคคลผู้ถูกรบกวนเท่านั้น หากแต่สะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบกฎหมายไทยในการรับมือกับความท้าทายของสังคมดิจิทัลในภาพรวม (พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550, 2550); (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558, 2558)

เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังคงไม่มีกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติถึงการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ไว้โดยตรง อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ ทางกฎหมายที่มีอยู่ กลับไม่มีการคุ้มครองเหยื่อจากการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์อย่างเป็นระบบ นอกจากมาตรการทางสังคมที่ผู้คนในสังคมร่วมประณามการกระทำความผิดเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะทำให้การคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์หมดไปจากสังคมไทย (พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550, 2550); (พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, 2560); (พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562, 2562) สถานการณ์ดังกล่าวเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนที่รองรับความชอบธรรมในการใช้อำนาจของรัฐเพื่อเข้าแทรกแซงพื้นที่สาธารณะดิจิทัล ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเชิงโครงสร้างของกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันอย่างเป็นระบบ เพื่อฉายภาพให้เห็นถึงช่องว่างทางกฎหมายที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องนี้เพื่อทราบถึงหลักการ แนวคิด และทฤษฎีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อันจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ นักกฎหมาย และหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายในการทำความเข้าใจถึงช่องว่างของระบบกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังเป็นฐานข้อมูลสำคัญและเป็นจุดตั้งต้นสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศและการเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปกฎหมาย อันจะนำไปสู่การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกระงับจากการคุกคามทางเพศบนสื่อออนไลน์ในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์ บนเฟซบุ๊ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก แหล่งข้อมูลประกอบด้วยเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ ตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ต้องแจ้งให้ทราบ พ.ศ. 2565 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ตลอดจนคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ และเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยคัดเลือกคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศและเทคโนโลยีสารสนเทศย้อนหลัง 18 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจำแนกประเด็นออกเป็นสองส่วนหลัก ส่วนแรก คือ แนวคิดทฤษฎีที่เป็นฐานในการอธิบายความชอบธรรมของการใช้อำนาจรัฐ ได้แก่ ทฤษฎีสัญญาประชาคม ทฤษฎีประโยชน์นิยม แนวคิดนิติรัฐและหลักความพอสมควรแก่เหตุ ทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ และแนวคิดพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มาส ส่วนที่สองคือการวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้างของกฎหมายไทยที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยจำแนกออกเป็นประเด็นย่อยตามลักษณะของปัญหาที่ปรากฏในทางปฏิบัติ

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง มาตรการทางกฎหมายการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์บนเฟซบุ๊ก: การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทยในการป้องกันการคุกคามทางเพศ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

1. หลักการและแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐ

1.1 ทฤษฎีรัฐสวัสดิการและการแทรกแซงของรัฐ

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดรัฐสวัสดิการ (Welfare State) สนับสนุนให้รัฐมีบทบาทเชิงรุกในการป้องกันและคุ้มครองประชาชนจากความเสี่ยงในสังคมดิจิทัล โดยเฉพาะการคุกคามทางเพศ การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ การหลอกลวง และการแสวงหาประโยชน์ผ่านสื่อออนไลน์รัฐจึงมีหน้าที่กำกับดูแลแพลตฟอร์มขนาดใหญ่ ป้องกัน



การกระจุยตัวของอำนาจด้านข้อมูล และคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจของรัฐต้องอยู่ภายใต้หลักนิติรัฐและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยคำนึงถึงหลักความจำเป็น ความเหมาะสม และความได้สัดส่วน เพื่อไม่ให้เกิดการควบคุมกลายเป็นการจำกัดเสรีภาพเกินสมควร

1.2 แนวคิดเสรีนิยมใหม่และข้อวิพากษ์ต่อการแทรกแซงของรัฐ

แนวคิดเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลโดยตลาด แพลตฟอร์ม และชุมชนผู้ใช้งาน ผ่านกลไก เช่น การรายงานเนื้อหา การประเมินความน่าเชื่อถือ และมาตรฐานชุมชน แนวคิดนี้เห็นว่าการแทรกแซงของรัฐมากเกินไปอาจกระทบเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและก่อให้เกิด Chilling Effect หรือการที่ผู้ใช้งานหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงผลทางกฎหมาย นอกจากนี้ รัฐอาจมีข้อจำกัดด้านความรู้และเทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถปรับกฎเกณฑ์ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสื่อออนไลน์

ดังนั้น การกำกับดูแลสื่อออนไลน์จึงต้องสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองประชาชนกับการคุ้มครองเสรีภาพ โดยไม่ให้อำนาจรัฐหรืออำนาจของแพลตฟอร์มมีมากจนขาดการตรวจสอบ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

2.1 รูปแบบการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

ผลการวิจัย พบว่า การกำกับดูแลสื่อออนไลน์สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 รูปแบบหลัก ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านผู้มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ ตลอดจนกลไกในการบังคับใช้และตรวจสอบ ได้แก่

รูปแบบแรก คือ การกำกับดูแลแบบรวมศูนย์โดยรัฐ (State-centric Regulation) รัฐเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์และบังคับใช้กฎหมายโดยตรง มีข้อดีด้านความชัดเจนและสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว แต่มีความเสี่ยงต่อการใช้อำนาจเกินขอบเขต

รูปแบบที่สอง คือ การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) รัฐ แพลตฟอร์ม และภาคประชาสังคมร่วมกันกำหนดมาตรฐาน โดยรัฐกำหนดกรอบหลัก ขณะที่แพลตฟอร์มใช้ความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีในการดำเนินการ

รูปแบบที่สาม คือ แพลตฟอร์มกำหนดกฎและมาตรฐานของตนเอง มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้รวดเร็ว แต่มีข้อกังวลเรื่องความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และผลประโยชน์ขัดกัน

2.2 ทฤษฎีการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (CMC Theory)

สื่อออนไลน์มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ ไร้พรมแดน เป็นนิรนาม และแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีความซับซ้อนมากกว่าสื่อแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำ แพลตฟอร์ม และผู้เสียหายอยู่ต่างประเทศ นอกจากนี้ ผู้ใช้งานสามารถเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้เผยแพร่ และผู้รับสารในเวลาเดียวกัน จึงทำให้การกำหนดความรับผิดชอบและการควบคุมเนื้อหามีความซับซ้อนมากขึ้น

2.3 ทฤษฎีการคุกคามทางเพศและสิทธิมนุษยชน

การคุกคามทางเพศออนไลน์อาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การส่งข้อความหรือภาพลามก การเผยแพร่ภาพส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอม (Non-Consensual Intimate Image Sharing) การสะกดรอยทางไซเบอร์ และการข่มขู่ผ่านระบบออนไลน์

พฤติกรรมเหล่านี้กระทบต่อความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเยาวชน ดังนั้น รัฐควรมีทั้งมาตรการป้องกัน การดำเนินคดี การรับเรื่องร้องเรียน และการเยียวยาผู้เสียหาย พร้อมทั้งต้องไม่ใช้มาตรการดังกล่าวเป็นเครื่องมือจำกัดการแสดงความคิดเห็นที่ชอบด้วยกฎหมาย

3. ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายไทยในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์

3.1 ปัญหาเชิงโครงสร้างสถาบัน

การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ของไทยยังพึ่งพาหน่วยงานของรัฐเป็นหลัก เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดข้อกังวลเรื่องความเป็นอิสระและการตรวจสอบการใช้อำนาจ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม นักวิชาการ และองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนยังมีข้อจำกัด จึงอาจทำให้การกำหนดนโยบายไม่ครอบคลุมมุมมองของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

3.2 ปัญหาผลประโยชน์ขัดกัน

รัฐอาจมีบทบาททั้งผู้กำหนดกฎ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูลที่ถูกตรวจสอบ จึงอาจเกิดข้อกังวลเรื่องความเป็นกลาง โดยเฉพาะการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น ระบบกำกับดูแลควรมีกกลไกตรวจสอบที่เป็นอิสระและโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน

3.3 ปัญหาด้านเนื้อหาและการบังคับใช้กฎหมาย

กฎหมายไทยที่ใช้ควบคุมสื่อออนไลน์ยังเน้นมาตรการทางอาญาเป็นสำคัญ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ และกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้งานเกิดความกังวลและนำไปสู่ Chilling Effect

นอกจากนี้ หลักเกณฑ์การปิดกั้นหรือลบเนื้อหาบางประเภทยังมีข้อกังวลเรื่องความชัดเจน ความโปร่งใส และสิทธิในการโต้แย้งของเจ้าของเนื้อหา จึงมีความเสี่ยงต่อการ Over-blocking หรือการจำกัดเนื้อหาที่ไม่ผิดกฎหมายไปด้วย

3.4 ปัญหาจากลักษณะเฉพาะของสื่อออนไลน์

เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตสามารถคัดลอก แก้ไข และเผยแพร่ซ้ำได้อย่างรวดเร็ว ทำให้แม้จะลบเนื้อหาต้นทางแล้ว เนื้อหาอาจปรากฏขึ้นอีกในช่องทางอื่น ซึ่งเป็นลักษณะของ Whac-A-Mole Problem

การใช้บัญชีปลอม VPN หรือ Proxy ยังทำให้การระบุตัวผู้กระทำและการรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ยาก อีกทั้งการที่แพลตฟอร์มอยู่ต่างประเทศยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลและต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.5 ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการจัดการกับการคุกคามทางเพศออนไลน์

นอกเหนือจากปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในภาพรวมแล้ว การคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ (Online Sexual Harassment) ยังเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของกฎหมายอาญาไทยได้อย่างชัดเจน เนื่องจากพฤติกรรมการคุกคามในลักษณะนี้มีความหลากหลายและซับซ้อนกว่าการกระทำความผิดตามบทบัญญัติที่มีอยู่เดิม ซึ่งส่วนใหญ่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับการกระทำความผิดในบริบทดั้งเดิมมากกว่าจะครอบคลุมลักษณะเฉพาะของพื้นที่ออนไลน์

3.5.1 การไม่มีฐานความผิดเฉพาะเรื่อง Cyberstalking

ประเทศไทยยังไม่มีฐานความผิด Cyberstalking โดยเฉพาะ ทำให้ผู้เสียหายต้องอาศัยฐานความผิดอื่นมาปรับใช้ เช่น การข่มขืนใจ การทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ หรือการหมิ่นประมาท ซึ่งไม่ครอบคลุมพฤติกรรมการติดตามคุกคามอย่างต่อเนื่องโดยตรง

นอกจากนี้ ยังขาดมาตรการป้องกัน เช่น Protection Order ที่สามารถสั่งห้ามผู้กระทำเข้าใกล้หรือติดต่อผู้เสียหายก่อนที่เหตุการณ์จะพัฒนาไปสู่ความรุนแรง

3.5.2 การไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่อง Non-Consensual Intimate Image Sharing

การเผยแพร่ภาพหรือคลิปส่วนตัวทางเพศโดยไม่ได้รับความยินยอมยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดความผิดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง การดำเนินคดีจึงต้องอาศัยกฎหมายหลายฉบับ เช่น ความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกหรือกฎหมายคอมพิวเตอร์



ปัญหาสำคัญ คือ กฎหมายที่มีอยู่มีมุมมองคุ้มครองศีลธรรมของสังคมมากกว่าสิทธิในความเป็นส่วนตัวและหลักความยินยอม ทั้งที่ ความยินยอมให้ถ่ายภาพไม่เท่ากับความยินยอมให้เผยแพร่ภาพ จึงควรมีกฎหมายที่ให้ความสำคัญกับสิทธิและความยินยอมของผู้เสียหายโดยตรง

3.5.3 อุปสรรคในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดบนแพลตฟอร์มต่างประเทศ กรณีศึกษา Facebook

การดำเนินคดีกับผู้กระทำที่ใช้ Facebook เป็นช่องทางในการคุกคามมีอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ 1) ประการแรก การระบุตัวผู้กระทำ เนื่องจากการใช้บัญชีปลอมหรือการปกปิดตัวตน และการขอข้อมูลจากแพลตฟอร์มต่างประเทศต้องใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศ 2) ปัญหาเขตอำนาจศาล เนื่องจากแพลตฟอร์มและโครงสร้างพื้นฐานอาจอยู่ต่างประเทศ ทำให้คำสั่งของหน่วยงานไทยไม่สามารถบังคับใช้ได้โดยตรง 3) ประการที่สาม ความล่าช้าในการลบเนื้อหา เนื่องจากการจัดการเนื้อหาเป็นไปตามกฎและมาตรฐานของแพลตฟอร์ม ซึ่งอาจแตกต่างจากกฎหมายไทย และ 4) การเก็บรักษาพยานหลักฐานดิจิทัล เนื่องจากผู้กระทำสามารถลบหรือแก้ไขเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างทันทั่วทั้งที่และมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และจากผลการวิจัยทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาทั่วไปในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และ ปัญหาเฉพาะด้านการคุกคามทางเพศออนไลน์บนเฟซบุ๊ก

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	กฎหมาย/หลักการที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของปัญหา	ผลกระทบต่อการใช้อำนาจของรัฐและผู้เสียหาย
1	ปัญหาโครงสร้างและความเป็นอิสระของหน่วยงานกำกับดูแล	หลักนิติรัฐ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ	อำนาจในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้หน่วยงานของรัฐที่เชื่อมโยงกับฝ่ายบริหาร ขณะที่กลไกตรวจสอบจากองค์กรอิสระ ภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนได้เสียยังมีข้อจำกัด	อาจเกิดข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นกลาง ความโปร่งใส และการใช้อำนาจรัฐเกินขอบเขต รวมทั้งลดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบกำกับดูแล
2	ปัญหาผลประโยชน์ขัดกันในการตรวจสอบข้อมูล	หลักความเป็นกลาง หลักธรรมาภิบาล และหลักการตรวจสอบถ่วงดุล	รัฐอาจมีสถานะเป็นทั้งผู้กำหนดกฎเกณฑ์ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ที่มีส่วนได้เสียกับข้อมูลที่ถูกรวบรวม	กระบวนการตรวจสอบอาจถูกตั้งคำถามเรื่องความเป็นกลาง โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ
3	ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ	หลักการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล	การกำหนดนโยบายและมาตรการกำกับดูแลยังพึ่งพาหน่วยงานรัฐเป็นหลัก ขณะที่นักวิชาการ ภาคประชาสังคม องค์กรสิทธิมนุษยชน และตัวแทนผู้ใช้งานมีส่วนร่วมจำกัด	มาตรการที่กำหนดขึ้นอาจไม่สะท้อนปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานและผู้เสียหายอย่างรอบด้าน
4	การใช้มาตรการทางอาญาเป็นกลไกหลักในการควบคุมเนื้อหา	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	กฎหมายไทยมุ่งใช้มาตรการทางอาญาในการควบคุมและลงโทษการกระทำความผิดบนสื่อออนไลน์เป็นสำคัญ	อาจก่อให้เกิด Chilling Effect และ Self-censorship รวมถึงอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของแพลตฟอร์มได้โดยตรง

ตารางที่ 1 ปัญหาทั่วไปในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และ ปัญหาเฉพาะด้านการคุกคามทางเพศออนไลน์บนเฟซบุ๊ก (ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	กฎหมาย/หลักการที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของปัญหา	ผลกระทบต่อการใช้อำนาจของรัฐและผู้เสียหาย
5	ปัญหาความไม่ชัดเจนของมาตรฐานการปิดกั้นเนื้อหา	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 20 และหลักความได้สัดส่วน	กระบวนการพิจารณาว่าเนื้อหาใดควรถูกปิดกั้นหรือลบออกอาจมีข้อจำกัดด้านความชัดเจน ความโปร่งใส และช่องทางในการโต้แย้ง	เสี่ยงต่อการเกิด Over-blocking และการจำกัดเนื้อหาที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
6	ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับ Cyberstalking	ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์	ไทยยังขาดฐานความผิดที่กำหนดพฤติกรรมการสะกดรอยทางไซเบอร์ไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ผู้เสียหายต้องอาศัยฐานความผิดใกล้เคียง	การดำเนินคดีต้องอาศัยการตีความกฎหมายเดิม ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมลักษณะการคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และขาดมาตรการป้องกันก่อนเกิดความรุนแรง
7	การขาดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายเชิงป้องกัน	หลักการคุ้มครองผู้เสียหายและสิทธิมนุษยชน	กฎหมายยังขาดกลไก เช่น Protection Order ที่สามารถใช้ยับยั้งหรือป้องกันผู้กระทำความผิดได้ ติดตาม หรือคุกคามผู้เสียหายต่อไป	ผู้เสียหายอาจต้องรอให้พฤติการณ์ถึงระดับที่เป็นความผิดเสียก่อนจึงสามารถเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายได้ ทำให้การคุ้มครองไม่ทันต่อสถานการณ์
8	ปัญหาการไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับ Non-Consensual Intimate Image Sharing	ประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ	การเผยแพร่ภาพหรือคลิปส่วนตัวทางเพศโดยไม่ได้รับความยินยอมยังต้องอาศัยบทบัญญัติหลายฉบับที่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและความยินยอมโดยตรง	การคุ้มครองผู้เสียหายอาจไม่ครอบคลุม และอาจเกิด Victim Blaming เนื่องจากความยินยอมในการถ่ายภาพถูกนำไปเชื่อมโยงกับความยินยอมในการเผยแพร่ ทั้งที่เป็นคนละประเด็นกัน
9	ปัญหาการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและความยินยอม	หลักสิทธิในความเป็นส่วนตัว ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักความยินยอม	กฎหมายที่นำมาปรับใช้บางส่วนมุ่งคุ้มครองศีลธรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคมมากกว่าคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูกเผยแพร่ข้อมูลหรือภาพโดยไม่ได้รับความยินยอม	ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการเยียวยาที่สอดคล้องกับความเสียหายต่อชื่อเสียง ความเป็นส่วนตัว และสภาพจิตใจ
10	ปัญหาการระบุตัวผู้กระทำความผิดบน Facebook	กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	ผู้กระทำสามารถใช้บัญชีปลอม (Fake Account) การปกปิดตัวตน หรือเทคโนโลยี เช่น VPN และ Proxy เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ	เจ้าหน้าที่ประสบปัญหาในการระบุตัวผู้กระทำและเชื่อมโยงบัญชีออนไลน์กับบุคคลจริง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดี
11	ปัญหาการขอข้อมูลจากแพลตฟอร์มต่างประเทศ	หลักเขตอำนาจศาล และกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ (Mutual Legal Assistance)	Facebook เป็นแพลตฟอร์มข้ามชาติ การขอข้อมูลผู้ใช้งานหรือข้อมูลทางเทคนิคจึงอาจต้องดำเนินการผ่านกระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศ	กระบวนการมีความซับซ้อนและใช้เวลานาน ไม่สอดคล้องกับลักษณะของการคุกคามออนไลน์ที่ต้องการการตอบสนองอย่างรวดเร็ว



ตารางที่ 1 ปัญหาทั่วไปในการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ และ ปัญหาเฉพาะด้านการคุกคามทางเพศออนไลน์บนเฟซบุ๊ก (ต่อ)

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	กฎหมาย/หลักการที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของปัญหา	ผลกระทบต่อการใช้อำนาจของรัฐและผู้เสียหาย
12	ปัญหาเขตอำนาจศาลและการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน	หลักเขตอำนาจศาลและกฎหมายระหว่างประเทศ	ผู้กระทำ ผู้เสียหาย แพลตฟอร์ม และข้อมูลดิจิทัลอาจอยู่คนละประเทศ ทำให้คำสั่งของหน่วยงานไทยไม่สามารถมีผลบังคับต่อแพลตฟอร์มต่างประเทศได้โดยตรงในทุกกรณี	รัฐมีข้อจำกัดในการส่งมอบเนื้อหา ขอลข้อมูล หรือบังคับให้แพลตฟอร์มดำเนินการตามกฎหมายไทย
13	ปัญหาความแตกต่างระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ	หลักกฎหมายขัดกันและความร่วมมือระหว่างประเทศ	เนื้อหาที่ผิดกฎหมายในประเทศไทยอาจได้รับการคุ้มครองในประเทศที่แพลตฟอร์มหรือผู้ให้บริการตั้งอยู่	เกิดข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายและอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกฎหมายของประเทศต่าง ๆ
14	ปัญหากระบวนการ Content Takedown ของ Facebook	หลักการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) และการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation)	การลบเนื้อหาของ Facebook ใช้ Community Standards และระบบรายงานของแพลตฟอร์ม ซึ่งอาจแตกต่างจากมาตรฐานตามกฎหมายไทย	เนื้อหาที่ผิดกฎหมายไทยอาจไม่ได้รับการลบตามกรอบเวลาเดียวกับที่รัฐหรือผู้เสียหายต้องการ และทำให้เกิดข้อจำกัดในการใช้อำนาจรัฐต่อแพลตฟอร์ม
15	ปัญหาการลบหรือเผยแพร่เนื้อหาซ้ำ	กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลคอมพิวเตอร์และหลักการคุ้มครองผู้เสียหาย	เนื้อหาที่ถูกลบสามารถถูกบันทึก คัดลอก ดาวน์โหลด และเผยแพร่ซ้ำผ่านบัญชีหรือช่องทางอื่นได้อย่างรวดเร็ว	ทำให้การระงับความเสียหายไม่สิ้นสุดเพียงการลบต้นทางและเกิด Whac-A-Mole Problem ซึ่งทำให้รัฐและแพลตฟอร์มต้องติดตามและจัดการเนื้อหาซ้ำอย่างต่อเนื่อง
16	ปัญหาการรวบรวมและรักษาพยานหลักฐานดิจิทัล	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและหลักเกี่ยวกับพยานหลักฐานดิจิทัล	ข้อความ ภาพ คลิป หรือบัญชีผู้ใช้งานสามารถถูกลบหรือเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว	หากเจ้าหน้าที่หรือผู้เสียหายไม่สามารถเก็บรักษาหลักฐานได้ทันเวลา อาจส่งผลกระทบต่อพิสูจน์การกระทำความผิดและการดำเนินคดี
17	ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญของหน่วยงานรัฐ	หลักประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	เทคโนโลยี รูปแบบการสื่อสาร และวิธีการกระทำความผิดมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ขณะที่บุคลากรและกระบวนการของรัฐอาจปรับตัวไม่ทัน	ทำให้การป้องกัน สืบสวน และบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถตอบสนองต่อรูปแบบการคุกคามทางออนไลน์ได้อย่างทันท่วงที
18	ปัญหาความสมดุลระหว่างการคุ้มครองประชาชนกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	หลักนิติรัฐ หลักความจำเป็น (Necessity) หลักความเหมาะสม (Appropriateness) และหลักความได้สัดส่วน (Proportionality)	การใช้อำนาจรัฐเพื่อควบคุมเนื้อหาต้องคำนึงถึงการคุ้มครองผู้เสียหายและการรักษาเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	หากรัฐใช้อำนาจมากเกินไปอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพ แต่หากใช้อำนาจน้อยเกินไปอาจไม่สามารถป้องกันการคุกคามทางเพศและคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์บน Facebook มีลักษณะเป็นปัญหาหลายมิติ ทั้งในด้านโครงสร้างสถาบันเนื้อหาของกฎหมาย กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เทคโนโลยี และเขตอำนาจศาล โดยเฉพาะในกรณีการคุกคามทางเพศออนไลน์ พบช่องว่างสำคัญจากการที่กฎหมายไทยยังไม่มีฐานความผิดเฉพาะสำหรับ Cyberstalking และ Non-Consensual Intimate Image Sharing อย่างเป็นระบบ รวมถึงยังขาดมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายในเชิงป้องกัน เช่น Protection Order

นอกจากนี้ แม้กฎหมายไทยจะมีบทบัญญัติที่สามารถนำมาปรับใช้กับการคุกคามทางเพศออนไลน์ได้บ้างกรณี แต่การดำเนินคดีในทางปฏิบัติยังประสบปัญหาการระบุตัวผู้กระทำ การรักษาพยานหลักฐานดิจิทัล การขอข้อมูลจากแพลตฟอร์มต่างประเทศ และการบังคับใช้กฎหมายข้ามพรมแดน ขณะเดียวกัน การที่ Facebook ใช้มาตรฐานและกระบวนการจัดการเนื้อหาของตนเองยังทำให้เกิดช่องว่างระหว่าง มาตรฐานทางกฎหมายของรัฐ กับ มาตรฐานของแพลตฟอร์ม ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวไม่อาจแก้ไขได้ด้วยการเพิ่มบทลงโทษทางอาญาเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องพัฒนาระบบกำกับดูแลที่ผสมผสานระหว่าง State Regulation, Co-regulation และ Platform Self-regulation พร้อมทั้งสร้างกลไกคุ้มครองผู้เสียหายที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเคารพหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของหลัก Necessity, Appropriateness และ Proportionality เป็นสำคัญ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์บนเฟซบุ๊ก จากผลการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายเป็นประเด็น ดังนี้

1. การใช้อำนาจของรัฐกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดรัฐสวัสดิการที่รัฐมีหน้าที่คุ้มครองประชาชนจากความเสี่ยงในสังคม (กิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช, 2554) โดยในบริบทของเฟซบุ๊ก ความเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ ข้อมูลเท็จ การหลอกลวง การคุกคาม การละเมิดความเป็นส่วนตัว และการคุกคามทางเพศ เช่น การเผยแพร่ภาพหรือคลิปทางเพศโดยไม่ได้รับความยินยอม (Revenge Porn หรือ Non-Consensual Intimate Images) และการสะกดรอยติดตามทางออนไลน์ (Cyberstalking) ซึ่งสามารถสร้างผลกระทบต่อผู้เสียหายทั้งด้านจิตใจและสังคม งานของ Stevens, F. et al. ซึ่งทบทวนงานวิจัย 43 เรื่อง พบว่าการตกเป็นเหยื่อของ Cyberstalking และการคุกคามออนไลน์มีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านสุขภาพจิตหลายประการ และผู้เสียหายจำนวนหนึ่งยังประสบปัญหาการเข้าถึงความช่วยเหลือจากกระบวนการยุติธรรม (Stevens, F. et al., 2021)

ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำและกลไกคุ้มครองสิทธิ อย่างไรก็ตาม การจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นต้องมีฐานทางกฎหมาย มีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย และได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ (United Nations Human Rights Committee, 2011) การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะจึงไม่ควรนำไปสู่การควบคุมเนื้อหาเกินความจำเป็น แต่ควรมุ่งจัดการเฉพาะเนื้อหาหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างชัดเจน เช่น การเผยแพร่ภาพโดยไม่ยินยอมและการสะกดรอยติดตาม สอดคล้องกับมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐควรเป็น “การคุ้มครองภายใต้ข้อจำกัด” มิใช่ “การควบคุมเพื่อจำกัดการแสดงความคิดเห็น” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

2. รูปแบบการกำกับดูแลร่วมกันระหว่างรัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียวมีข้อจำกัด เนื่องจากเฟซบุ๊กเป็นแพลตฟอร์มระดับโลกที่มีระบบเทคโนโลยีและอัลกอริทึมซับซ้อน รัฐจึงไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลและกระบวนการทางเทคนิคทั้งหมดได้



ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ Kaur, P. et al. ซึ่งทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับ Cyberstalking และพบว่า การป้องกันปัญหาจำเป็นต้องอาศัยทั้งมาตรการทางกฎหมายและการมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม โดยเฉพาะการรายงาน การป้องกัน และการตอบสนองต่อเหตุการณ์ (Kaur, P. et al., 2021)

การกำกับดูแลจึงควรอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม ภาคประชาสังคม นักวิชาการ สื่อ และผู้ใช้งาน ตามแนวทางของ UNESCO ที่เน้นบทบาทของรัฐ แพลตฟอร์ม และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสร้างระบบกำกับดูแลที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ ดังนั้น การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) จึงเหมาะสมกว่าการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐ โดยรัฐควรกำหนดกรอบกฎหมายและมาตรฐานขั้นต่ำ ขณะที่แพลตฟอร์มรับผิดชอบการจัดการเนื้อหาอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ พร้อมมีกลไกอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบทั้งรัฐและแพลตฟอร์มเพื่อสร้างความสมดุลและป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขต (UNESCO, 2023)

3. หลักความได้สัดส่วนกับการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ผลการวิจัยพบว่า การปิดกั้นหรือลบเนื้อหาออนไลน์กระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยตรง จึงต้องใช้หลักความได้สัดส่วน โดยพิจารณาว่ามาตรการสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ มีทางเลือกที่กระทบสิทธิน้อยกว่าหรือไม่ และประโยชน์ที่ได้รับเหมาะสมกับความเสียหายหรือไม่ (United Nations Human Rights Committee, 2011)

สำหรับการเผยแพร่ภาพหรือคลิปโดยไม่ได้รับความยินยอม งานวิจัยเกี่ยวกับ Non-Consensual Distribution of Intimate Images พบว่าปัญหาดังกล่าวเป็นรูปแบบหนึ่งของการตกเป็นเหยื่อทางดิจิทัลที่ได้รับความสนใจจากกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในหลายประเทศ โดยงานวิจัยยังชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงออนไลน์ การตกเป็นเหยื่อ และการกระทำความผิด ดังนั้น การถอดเนื้อหาโดยเร่งด่วน (Expedited Takedown) จึงอาจเป็นมาตรการที่จำเป็นและได้สัดส่วนในกรณีที่มีความเสี่ยงต่อความเสียหายร้ายแรง แต่ต้องมีหลักประกัน เช่น การยืนยันคำร้อง การเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้แย้งหรือขอทบทวน และการจำกัดมาตรการเฉพาะเนื้อหาที่เข้าข่ายละเมิดอย่างชัดเจน (Said, I. & McNealey, R. L., 2023)

ส่วนการสะกดรอยติดตามทางออนไลน์ (Cyberstalking) ซึ่งเป็นพฤติกรรมต่อเนื่อง ควรใช้มาตรการที่กระทบสิทธิน้อยกว่า เช่น การระงับการติดต่อชั่วคราว การบล็อกหรือรายงานบัญชี การออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว และการเก็บข้อมูลเป็นหลักฐาน เพื่อยุติความเสียหายอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ Kaur, P. et al. พบว่างานวิจัยเกี่ยวกับ Cyberstalking ให้ความสำคัญกับการรายงาน การรับมือ และการป้องกัน รวมถึงบทบาทของผู้ให้บริการออนไลน์ในการลดปัญหา ดังนั้น ประสิทธิภาพของการกำกับดูแลควรวัดจากความสามารถในการป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ควบคู่กับการลดผลกระทบต่อนิติสิทธิของผู้ใช้งานโดยรวม (Kaur, P. et al., 2021)

4. ข้อจำกัดของการใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือควบคุมสื่อออนไลน์

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายอาญาสามารถยับยั้งพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้ แต่การใช้โทษทางอาญาอย่างเข้มงวดอาจทำให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นจากความกังวลต่อความเสี่ยงทางกฎหมาย หรือเกิด Chilling Effect (Simpson, R., 2024); (United Nations Human Rights Committee, 2011) ดังนั้น การใช้อำนาจทางอาญาควรจำกัดอยู่กับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างชัดเจนและมีความร้ายแรง

สำหรับการคุกคามทางเพศ เช่น การเผยแพร่ภาพโดยไม่ยินยอมและ Cyberstalking การใช้กฎหมายอาญายังคงมีความจำเป็น เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่มุ่งสร้างความเสียหายโดยตรง อย่างไรก็ตาม ไม่ควรพึ่งพากฎหมายอาญาเพียงอย่างเดียว เพราะกระบวนการยุติธรรมใช้เวลานานและอาจไม่สามารถหยุดความเสียหายที่กำลังเกิดขึ้นได้ทันที ประเด็นนี้สอดคล้องกับ Stevens, F. et al. ที่พบว่าผู้เสียหายจาก Cyberstalking และการคุกคามออนไลน์ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ และบางส่วนสะท้อนข้อจำกัดในการได้รับความช่วยเหลือจากกระบวนการยุติธรรม (Stevens, F. et al., 2021)

ดังนั้น ควรใช้มาตรการหลายระดับร่วมกัน ได้แก่ การถอดเนื้อหาหรือระงับบัญชีโดยเร่งด่วน มาตรการทางปกครองและคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว การเยียวยาทางแพ่ง และกฎหมายอาญาสำหรับกรณีร้ายแรงและจำเป็น เช่น การเผยแพร่ภาพโดยไม่ยินยอมและ Cyberstalking แนวทางดังกล่าวช่วยคุ้มครองผู้เสียหายได้รวดเร็ว โดยไม่ขยายการใช้กฎหมายอาญาจนกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยรวม

5. ปัญหาความเป็นอิสระและความโปร่งใสของกลไกกำกับดูแล

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้อำนาจรัฐไม่ได้อยู่ที่กฎหมายเท่านั้น แต่รวมถึงโครงสร้างของหน่วยงานกำกับดูแล โดยเฉพาะกรณีที่หน่วยงานเดียวกันมีบทบาททั้งกำหนดนโยบาย ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งอาจกระทบต่อความเป็นกลางและความเชื่อมั่นของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีกลไกตรวจสอบและถ่วงดุลที่ชัดเจน สอดคล้องกับ UNESCO ที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้น ไทยควรเปิดเผยหลักเกณฑ์การปิดกั้นหรือจำกัดเนื้อหา กำหนดเหตุผลของคำสั่ง เปิดช่องทางโต้แย้งหรืออุทธรณ์ และจัดให้มีกลไกอิสระตรวจสอบการใช้อำนาจ เพื่อให้การกำกับดูแลมีทั้งประสิทธิภาพและ ความชอบธรรม (UNESCO, 2023)

6. ข้อจำกัดของกฎหมายไทยจากลักษณะไร้พรมแดนของเฟซบุ๊ก

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะไร้พรมแดนของเฟซบุ๊กเป็นข้อจำกัดสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายไทย เนื่องจากผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม โครงสร้างทางเทคโนโลยี ผู้ใช้งาน และผู้ได้รับผลกระทบอาจอยู่นอกเขตอำนาจศาล ทำให้การขอข้อมูล การระบุตัวผู้กระทำความผิด และการดำเนินคดีข้ามประเทศทำได้ยาก

ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับงานศึกษาของ Abu-Ulbeh, W. et al. ที่ชี้ให้เห็นว่า Cyberstalking เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนทั้งด้านพฤติกรรม การระบุตัวผู้กระทำ และการกำหนดมาตรการป้องกัน โดยยังมีข้อจำกัดด้านข้อมูลและกรอบแนวคิดที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม (Abu-Ulbeh, W. et al., 2021) นอกจากนี้ Kaur, P. et al. ยังเสนอว่าการจัดการ Cyberstalking จำเป็นต้องพัฒนาทั้งมาตรการทางกฎหมายและการมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการออนไลน์ (Kaur, P. et al., 2021)

ด้วยเหตุนี้ การกำกับดูแลสื่อออนไลน์จึงควรอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศควบคู่กับการพัฒนากฎหมายภายในประเทศ ทั้งด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล การรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินคดี และการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง UNESCO ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างรัฐ แพลตฟอร์ม และภาคส่วนต่าง ๆ ในการกำกับดูแลแพลตฟอร์มดิจิทัล การแก้ไขปัญหาก็ไม่ควรมุ่งเพิ่มอำนาจของรัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรพัฒนากลไกความร่วมมือทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ (UNESCO, 2023)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาการคุกคามทางเพศและการละเมิดสิทธิบนสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก ในประเทศไทย มิได้เกิดจากการขาดหลักการรองรับการใช้อำนาจรัฐ แต่เกิดจากข้อจำกัดของกฎหมายและกลไกการบังคับใช้ที่ยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่ไซเบอร์ ได้แก่ ความไร้พรมแดน ความรวดเร็วในการแพร่กระจายข้อมูล ภาวะนิรนาม และความยากในการระบุตัวผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะกรณีการเผยแพร่ภาพหรือคลิปโดยไม่ได้รับความยินยอม (Revenge Porn) และการสะกดรอยติดตามทางออนไลน์ (Cyberstalking) ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างรวดเร็วและอาจไม่สามารถเยียวยาได้อย่างทันท่วงที ขณะที่กระบวนการทางกฎหมายส่วนใหญ่ยังเน้นการดำเนินการภายหลังเกิดความเสียหาย ดังนั้น การกำกับดูแลจึงควรสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองประชาชนกับการรักษาเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดยยึดหลักนิติรัฐ สิทธิมนุษยชน และหลักความจำเป็น ความเหมาะสม และความได้สัดส่วน ข้อเสนอแนะ 1) พัฒนามาตรการคุ้มครองผู้เสียหายอย่างเร่งด่วน โดยจัดให้มีมาตรการคุ้มครองชั่วคราว (Interim Protection Order) เพื่อให้ศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถสั่งลบ ระงับ หรือลดการมองเห็นเนื้อหาที่เข้าข่ายการคุกคามทางเพศได้โดยเร็ว โดยไม่ต้องรอผลคดีถึงที่สุด



ทั้งนี้ ควรกำหนดระยะเวลาของคำสั่ง การทบทวนคำสั่ง และสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการโต้แย้งหรือขอยกเลิกคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนและการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม 2) กำหนดหน้าที่ของแพลตฟอร์มให้ชัดเจน โดยกำหนดกรอบเวลาในการตอบสนองต่อคำสั่งคุ้มครองหรือคำสั่งเร่งด่วน และจัดให้มีช่องทางรายงานเนื้อหาคุกคามทางเพศที่เข้าถึงง่ายและได้รับการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-regulation) ระหว่างรัฐและแพลตฟอร์ม 3) เสริมมาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย โดยรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้เสียหาย จำกัดการเข้าถึงข้อมูลคดีเฉพาะผู้เกี่ยวข้อง และจัดให้มีการช่วยเหลือด้านกฎหมายและจิตใจตลอดกระบวนการ เพื่อป้องกันการถูกระบบการกดขี่จากกระบวนการยุติธรรม และ 4) ปรับปรุงกลไกทางกฎหมายและการบังคับใช้ โดยเพิ่มความชัดเจนของกฎหมาย พัฒนาความรวดเร็วและความโปร่งใสของกระบวนการ และสร้างระบบตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจ เพื่อให้สามารถยุติหรือบรรเทาความเสียหายได้อย่างทันท่วงที โดยไม่ขยายการใช้อำนาจจนกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเกินความจำเป็น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนของงานวิจัย เรื่อง มาตรการทางกฎหมายการใช้อำนาจของรัฐในการป้องกันและควบคุมสื่อออนไลน์ กรณี สื่อออนไลน์บนเฟซบุ๊ก เพื่อประกอบการจบการศึกษาของผู้วิจัย อนึ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2554). นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บ้านเมือง. (2567). โป๊ะแตก! อดีตแฟนหนุ่มผู้เสียหายจนมุม ยอมรับเป็นคนทำ หลังจนท.ไล่ตรวจหลักฐานทางมือถือเต็ม ๆ. เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2569 จาก <https://www.banmuang.co.th/news/region/405029>.
- พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 69 ก หน้า 20 (27 พฤษภาคม 2562).
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558. (2558). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132 ตอนที่ 10 ก หน้า 46 (13 กุมภาพันธ์ 2558).
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 10 ก หน้า 24 (24 มกราคม 2560).
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 27 ก หน้า 4 (18 มิถุนายน 2550).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 9 (6 เมษายน 2560).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2569). สรุปผลที่สำคัญการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2568. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2569 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2026/20260529103402_39234.pdf.
- Abu-Ulbeh, W. et al. (2021). Cyberstalking Victimization Model Using Criminological Theory: A Systematic Literature Review, Taxonomies, Applications, Tools, and Validations. *Electronics*, 10(14), 1670. <https://doi.org/10.3390/electronics10141670>.
- Angela, F. et al. (2024). Online Sexual Harassment in Adolescence: A Scoping Review. *Sex Res Soc Policy*, 21, 1480-1499. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00869-1>.

- Kaur, P. et al. (2021). 2021). A systematic literature review on cyberstalking: An analysis of past achievements and future promises. *Technological Forecasting and Social Change*, 163, 120426. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120426>.
- MGR Online. (2555). จำคุกปีครึ่ง หนุ่มโพสต์ภาพ ทำรักว่อนเน็ต. เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2569 จาก https://mgronline.com/daily/detail/9550000051110#google_vignette.
- Reed, E. et al. (2020). Cyber Sexual Harassment: A Summary of Current Measures and Implications for Future Research. *Violence Against Women*, 26(12-13), 1727-1740. <https://doi.org/10.1177/1077801219880959>.
- Said, I. & McNealey, R. L. (2023). Nonconsensual Distribution of Intimate Images: Exploring the Role of Legal Attitudes in Victimization and Perpetration. *Journal of Interpersonal Violence*, 38(7-8), 5430-5451. <https://doi.org/10.1177/08862605221122834>.
- Sethi, D. & Ghatak, S. (2018). Mitigating Cyber Sexual Harassment: An Insight from India. *Asian Themes in Social Sciences Research*, 1(2), 34-43. <https://doi.org/10.33094/journal.139.2018.12.34.43>.
- Simpson, R. (2024). Self-Censorship: The Chilling Effect and the Heating Effect. *Political Philosophy*, 1(2). <https://doi.org/10.16995/pp.15195>.
- Stevens, F. et al. (2021). Cyber Stalking, Cyber Harassment, and Adult Mental Health: A Systematic Review. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(6), 367-376. <https://doi.org/10.1089/cyber.2020.0253>.
- UNESCO. (2023). Guidelines for the governance of digital platforms: Safeguarding freedom of expression and access to information through a multistakeholder approach. Paris, France: UNESCO.
- United Nations Human Rights Committee. (2011). General comment No. 34: Article 19: Freedoms of opinion and expression (CCPR/C/GC/34). Retrieved August 17, 2026, from <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no34-article-19-freedoms-opinion-and>.